

DOMSTOL

ADMINISTRASJONEN

Justisdepartementets Lovavdeling
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
02 NOV 2007	
SAKSNR.:	200705911
AVD/KONT/BEH:	LOV/ED/MHG
DOK.NR. 78	ARKIVKODE:

Deres ref
200705911 EO/MHG

Vår ref.
200700702-2

Saksbehandler
Audun Berg
73 56 70 59

Dato
01.11.2007

Høring - Forslag forskrift til den nye offentlighetsloven - Forskrift om rett til innsyn i offentlig virksomhet

Vi viser til ovennevnte høring, med høringsfrist til 1. november 2007.

Domstoladministrasjonen (DA) vil i det følgende knytte bemerkninger til høringen. I tillegg til våre egne bemerkninger, vedlegger vi Øvre Romerike tingretts uttalelse til DA i anledning høringen.

1. Forskriften § 3 – forholdet til rettspleielovene

1.1 Saker om gebyrfastsettelse og salærfastsettelse til forsvarere, prosessfullmektiger og sakkyndige

I forhold til gjeldende rett, utvider forslaget til § 3 virkeområdet for offentlighetsloven ved å omfatte salærfastsettelse til forsvarere og gebyrfastsettelse.

DA stiller seg generelt positiv til økt offentlighet. Vi legger til grunn at det først og fremst vil være fastsettelse av salær som vil kunne ha offentlighetens interesse. Det er likevel ikke grunn til å tro at endringen vil medføre et særlig forhøyet antall begjæringer om innsyn i domstolene. Erfaringer med interessen for slike saker så langt, tilsier det.

I dag er gebyrfastsettelse og salærfastsettelse til forsvarere en integrert del av saken som disse avgjørelser er knyttet til. Hensynet til føring av offentlig journal vil kunne tilsa at domstolene må legge om sine rutiner, slik at det skilles mellom fastsettelse av gebyr og salær på den ene siden, og saken for øvrig på den andre siden.

Dette vil få økonomiske og administrative konsekvenser for domstolene. Det må gjøres endringer i domstolenes saksbehandlingssystem, Lovisa og det må bygges ut et nytt journalsystem. Dette vil i sin tur gi en mer omfattende saksbehandling ved domstolene enn hva situasjonen er i dag. En etablert praksis ved domstolene må endres og dette vil i seg selv være tidkrevende for domstolene.

Det lar seg vanskelig gjøre å spesifisere nærmere *omfanget* av de økonomiske og administrative konsekvenser i forhold til gebyr- og salærfastsettelse. Vi bemerker imidlertid at antallet salærfastsettelse pr år i domstolene, ble anslått til ca 30 000 i forbindelse med et forstudien av systemstøtte for administrative saker i domstolene.

1.2. Notarialforretninger

DA legger til grunn at forskriften, i forhold til notarialforretninger, ikke innebærer en endring av virkeområdet i forhold til gjeldende rett. Notarialforretninger omfattes også i dag av virkeområdet til offentlighetsloven.

1.3 Dødsfallsregistreringer

I Ot.prp. nr 102 (2004-2005) s. 118 foreslås det at dødsfallsregistreringer skal omfattes av virkeområdet til offentleglova. I utkast til forskrift § 3 er ikke dødsfallsregistreringer inntatt blant de gjøremål i domstolene som likevel skal omfattes av loven.

Høringsbrevet inneholder ikke opplysninger som begrunner hvorfor dødsfallsregistreringer ikke er tatt med i utkastet til forskriften § 3. DA legger etter dette til grunn at departementet fortsatt er av den oppfatning at dødsfallsregistreringer skal omfattes av lovens virkeområde. Dette innebærer en utvidelse av virkeområdet i forhold gjeldende rett.

Begrepet *dødsfallsregistreringer* er ikke benyttet i skifteloven. Begrepet er videre ikke nærmere beskrevet i høringsbrevet. Dersom det med *dødsfallsregistreringer* menes de dokumenter som retten mottar i forbindelse med et dødsfall, bør dette begrepet presiseres nærmere i forskriften. De dokumenter som retten mottar i forbindelse med dødsfall, er begravellesbyråets melding om dødsfall og legeerklæring. Videre utsteder retten melding om dødsfall til bruk for kirkegårdsmyndigheten, folkeregisteret og trygdekontoret (NAV). Alle disse dokumenter inneholder opplysninger som i all hovedsak vil utløse taushetsplikt, og som igjen unntar disse opplysningene fra offentlighet.

Dette innebærer at det vil kunne fremstå som villedende å la lovens virkeområde omfatte dødsfallsregistreringer.

Oslo byfogdembete behandler årlig mellom 5000 og 6000 dødsfallsmeldinger. På landsbasis var tallet utgjorde dette i 2006 ca 41 000.

2. Forskriften § 4 – betaling for innsyn

Direktiv 2003/98/EF beskriver en utvikling mot ett informasjons- og kunnskapssamfunn som påvirker livet til alle borgere, blant annet gjennom nye muligheter for å få tilgang til og tilegne seg kunnskap. Det ytres også et ønske om at dokumenter bør være tilgjengelige elektronisk så lenge dette er mulig og hensiktsmessig.

Direktivet synes på bakgrunn av dette framtidsrettet i sin beskrivelse av og sine ønsker for elektronisk forvaltning. Når det gjelder prising tar direktivet høyde for elektronisk forvaltning i sin ordlyd: "Om avgifter tas ut bør de totale inntektene ikke overstige de totale kostnadene for *innsamling, framstilling, reproduksjon og spredning* av saksdokumenter..."

Forskriftsutkastets kapittel 2, Reglar om innsyn, § 4 Betaling for innsyn synes ikke å omfatte elektronisk forvaltning i stor grad. Bestemmelsen omhandler *avskrifter, utskrifter, kopiering til papir, kopiering til andre medium og utsending*. Adgangen for forvaltningsorganet til å ta seg betalt begrenser seg i stor grad til tradisjonell forvaltning ved at man kan kreve en krone per ark utover hundre samt å ta betaling for porto.

Andre ledd omhandler til en viss grad elektronisk forvaltning i og med at det ikke kan kreves betaling når dokumenter blir sendt som e-post. Dette er det greid ut om i Ot.prp. 102 (2004-2005), hvor oversendelse per e-post eller tilsvarende måte omtales som "kostnadsfri måte". Annen elektronisk kommunikasjon enn e-post, som ikke kan omtales som "kostnadsfri måte" er imidlertid ikke omtalt

"Det kan krevjast betaling for informasjon som blir produsert eller tilarbeidd for å dekkje eit behov hos private aktørar..." jfr. tredje ledd. Her er ikke elektronisk forvaltning utelukket fra å kunne kreve betaling på samme måte som i første ledd. Det er likevel usikkert om det kan tas betaling for tilrettelegging for informasjonsavgivelse som for eksempel systemutvikling for å imøtekomme ønsker fra private aktører om elektronisk overføring av dokumenter. I ST.meld nr.17 (2006-2007) Eit informasjonssamfunn for alle, s101 er det tatt høyde for at forvaltningen "kan ta betaling for kopiering, *utsending*, eller tilrettelegging av informasjon som krev særskilt kostnadskrevjande tilrettelegging..." Utvikling av abonnementsordninger, rutiner for automatisk avgivelse av offentlig informasjon, etc, representerer muligheter som elektronisk forvaltning åpner for. En del av slikt utviklingsarbeid er imidlertid særskilt kostnadskrevende tilrettelegging for utsending av informasjon. Eksemplene i stortingsmeldingen er imidlertid "bearbeiding eller samanstilling for å dekkje behov hos private eller kommersielle aktørar", og det er heller ikke åpnet for å ta betaling for elektronisk utsending av informasjon i forskriften.

Våre betraktninger er at § 4 i for stor grad omhandler tradisjonell forvaltning (papir, porto, etc), og ikke tilstrekkelig klargjør adgangen for å ta seg betalt for elektroniske tjenester som forvaltningen utvikler for å dekke et kommersielt behov hos private.

3. Ikrafttredelsestidspunktet

Utvidelsen av virkeområdet for offentlighetsloven på domstolenes område, vil som nevnt utløse krav til endringer i domstolenes saksbehandlingssystem, Lovisa. Det er vanskelig å si noe eksakt om hvor tidkrevende tilpassingene i Lovisa vil være i forhold til offentlighetsloven. Dette arbeidet bør igangsettes først når forskriften er vedtatt.

DA, domstolene, og utviklerne av Lovisa, Computas, arbeider for tiden intenst med tilpassing av Lovisa til tvisteloven. Det er derfor opplagt at det er ikke mulig å gjennomføre disse endringene innen det foreslåtte ikrafttredelsestidspunktet, 1. januar 2008.

Dette må det tas hensyn til, enten ved at tidspunktet for ikrafttredelsen utsettes, eller at det gis overgangsregler som tar høyde for tilpassingene.

3. Konklusjoner

Vårt utgangspunkt er at vi på generelt grunnlag støtter økt offentlighet i forvaltningen. I utgangspunktet er det videre ikke grunn til å vurdere domstolenes forvaltningsmessige virksomhet annerledes enn forvaltningen for øvrig.

De legislative grunner for økt offentlighet må imidlertid veies mot konsekvensene dette har for domstolene. Våre erfaringer er at domstolene mottar få begjæringer om innsyn i domstolens forvaltningsmessige gjøremål. Videre inneholder de dokumenter det er aktuelt å begjære innsyn i, i stor grad personopplysninger som vil være unntatt offentlighet. Resultatet vil derfor være at utgangspunktet om offentlighet ikke gjenspeiler den reelle tilgangen allmennheten ender opp med å få. I tillegg kommer at en utvidelse av virkeområdet for offentlighetsloven på domstolenes område, gir ikke ubetydelige utfordringer i forhold til saksbehandlingen i domstolene.

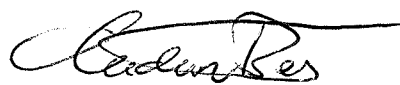
Til tross for vårt utgangspunkt, er vi derfor skeptiske til den utvidelse av virkeområdet som forslaget til forskrift legger opp til. Begrunnelsen for vår skepsis kan for øvrig, i stor grad, gjøres gjeldende også for de deler av domstolens forvaltningsvirksomhet som i dag er omfattet av offentlighetsloven.

Videre er vi av den oppfatning at forskriften § 4 i større grad bør avklare adgangen til å kreve dekket utgifter knyttet til tilrettelegging for avgivelse av informasjon.

Ikrafttreddelsen av forskriften bør, av hensyn til tilpassingen av domstolenes saksbehandlingssystem, utsettes. Alternativt bør det gis overgangsregler.

Med hilsen

Willy Nasset
avdelingsdirektør

Audun Berg
seniorrådgiver

Vedlegg: Uttalelse fra Øvre Romerike tingrett.